AMIGOE DI CURAÇAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50 voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.
Un annuncio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

EEN TOEKOMSTIGE KATHEDRAAL

Het plan om te Londen een kathedraal te stichten, het katholieke Engeland waardig en tevens een gebouw gelijk er in die wereldstad een verrijzen moest, zich kunnende meten met de oude Westminster abdij, is lang in wording geweest. Eindelijk is in de vorige maand, zooals wij in onze buitenlandsche berichten reeds aankondigden, de eerste steen plechtig gelegd. De solemniteit was inderdaad grootsch en de tempel zal te oordeelen naar de afbeeldingen, voorkomende in de Londensche bladen, niet minder grootsch zijn.

Er waren vooral een paar moeielijkheden, waarop ook kardinaal Vaughan wees en eveneens kardinaal Logue, aartsbisschop van Armagh in Ierland die tot bijwoning der plechtigheid was overgekomen, gelijk ook de Amerikaansche kardinaal Gibbons van plan was geweest; er waren, zoo als wij zeiden, een paar moeilijkheden die nog al gewicht in de schaal legden; het aartsdiocees van Westminster is niet wat men noemen mag een rijk bisdom; de meeste diocesanen zullen wel bestaan uit armoedige Ieren die zich te Londen gevestigd hebben. Nu is er een som van 9 ton gouds bijeengebracht (alleen de hertog van Norfolk schonk 120,000 gulden) en deze som is nog slechts amper voldoende om wat de Engelschen noemen de *shell*, wij zouden zeggen den romp van het gebouw te voltooien. Het is duidelijk dat men iets bijzonder magnifieks op het oog heeft bij deze stichting. Wie over drie jaren Londen bezoekt, gaat natuurlijk niet meer heen, zonder eerst de kathedraal te hebben bezichtigd, gelijk iemand naar Keulen kan reizen alleen om den Dom te zien en 's Hertogenbosch kan bezoeken, enkel om de St. Janskathedraal te bezichtigen, wel kleiner, doch in hare details fraaier dan de Keulsche.

De tweede moeielijkheid was de keuze van den stijl. Had men de gothische bouworde gekozen, die zoo veel munitieuse vereischten stelt aan het uit- en inwendige metselwerk, aan de uit- en inwendige steenen ornamentatie, dan had men nog wel 20 jaren kunnen wachten, alvorens den eersten steen te leggen, eenvoudig omdat de noodige geldmiddelen ontbraken voor de oprichting van een gebouw als dit.

Weshalve men den byzantijnschen stijl uit de eerste Christentijden voor deze kathedraal heeft geopteerd, die wat de uit- en inwendige structuur aangaat, grandioos doch tevens sober is, zoodat de Londensche kathedraal binnen drie jaren geopend kan worden voor algemeen gebruik. Aan de volgende generatiën wordt het overgelaten de passende inwendige versieringen, marmerbekleeding, mozaieken en fresco's op de kolommen, de wanden, en in de gewelven en koepels aan te brengen.

De stijl der nieuwe kathedraal zal gelijk zijn aan die der Aya Sofia te Konstantinopel en die der byzantijnsche kerken in Dalmatië, Griekenland en Klein-Azië, welke de architect Bentley op zijne reizen aldaar heeft bestudeerd. Het wordt een echte koepelkerk, zeer verschillende van den zoogenaamden basilikenstijl die b. v. gevolgd is bij den bouw der Geloftekerk van Montmartre te Parijs of den romaanschen stijl die in Italië en Spanje overheerschende is. In Italië zijn slechts twee kerken gebouwd in den primitieven byzantijnschen stijl namelijk de kathedraal te Ravenna en de beroemde St. Marcuskerk te Venetië. De Londensche kathedraal zal verscheidene koepels dragen en wel boven het middelschip en de zijbeuken, boven de transepten en het priesterkoor. Een kolossale massieve toren, 300 Eng. voet hoog, zal zich opbeurende tot de hoogste luchten, *towering to the skies,* zich naast den hoofdingang verheffen.

Wij spraken van de plechtigheid der eerste steenlegging. De processie die zich op het terrein voortbewoog, bestond eerstens uit 350 priesters behoorende tot religieuse Orden, in de volgende rangschikking: de St. Josefscongregatie der buitenlandsche Missiën, Passionisten, Jezuieten, Servieten, Franciscanen, Capucijnen, Dominicanen, Augustijnen, Carmelieten, Redemptoristen, Oratorianen en Benedictijnen, vervolgens 200 seculiere geestelijken, een aantal bisschoppen en kanunniken en eindelijk de beide kardinalen. Z. Eminentie Vaughan droeg bij uitzonderlijk verlof van Zijn Heiligheid het gewijde pallium, dat anders alleen bij het opdragen der H. Mis mag worden aangedaan. Beide prinsen der Kerk waren in groot ornaat. De ceremoniën behoeven wij voor onze katholieke lezers niet te beschrijven. Alleen is opmerkelijk dat een der vele protestantsche ooggetuigen zeide in deze processie het beeld te zien van de onafgebroken traditie, de eindelooze verscheidenheid in de eenheid, en het cosmopolitische karakter der katholieke Kerk.

Na de solemniteit werd op echt Engelsche en Amerikaansche manier een ontbijt, een luncheon aangeboden aan 1100 gasten, onder een kolossale marquise tijdelijk opgericht nabij het bouwterrein. Daar voerden de beide kardinalen, eenige oud-ministers en andere notabelen in korte en levendige toespraken het woord. Wij kunnen die hier natuurlijk niet resumeeren. Alleen wenschen wij op te merken dat kardinaal Logue, o. a. te midden van luide bravo's het volgende zeide: Er zal wel critiek zijn uitgeoefend op de bijzondere grootte en pracht der nieuwe kerk. Het geld daarvoor had beter besteed kunnen worden voor dit of dat werk der liefdadigheid. Ik ken die critici; wanneer men voor het doel van dat liefdewerk bij hen was gekomen, zouden zij een ander liefdewerk genoemd hebben, dat meer de belangstelling verdiende. De slotsom is dat zij hun geld in den zak houden. Voor den bouw van deze kathedraal hebben de armen van Ierland veel bijgedragen en ook de rijke Iersche katholieken die hier wonen en er bestaat dus (allicht een toespeling op *home rule*) weinig reden voor de *towering personality,* het torenhooge nationale idee dat hen in sommige opzichten uitsluit.

PROFESSOR HUXLEY.

In het begin der vorige maand is in Engeland overleden professor Huxley, een geleerde wiens vele en onderscheidene gaven helaas niets hebben bijgedragen tot het geestelijk of maatschappelijk welzijn der maatschappij.

Was dr. Darwin de eigenlijke stichter van de zoogenaamde leer der evolutie, die kort en goed, of beter gezegd, kort en slecht hierop neer komt dat de mensch geen ziel heeft. Tyndall, ook reeds tot zijne vaderen verzameld, evenals de twee anderen, was de persoon, die in Engelsche en Amerikaansche litteratuur zich ten trompetter maakte eener meer populaire uiteenzetting van die dwaalleer.

Huxley was om zoo te zeggen de profeet, de Mahomed van deze wetenschappelijke theorie; hij was zoo fanatiek mogelijk in zijne ontkenningen vooral van hetgeen in den Bijbel geleeraard wordt: zijne vrees voor mirakelen was ontzettend en met een ijver, eene betere zaak waardig, heeft hij de theorie van Darwin tot een soort van wetenschappelijk leerstuk pogen te verheffen. Onbarmhartig was zijne critiek tegenover allen, die Darwins stelsel niet wilden aanvaarden.

Hij was, ofschoon meer een geleerde en letterkundige, toch tevens een moderne ketter, die zijne nieuwe leer ingang wilde doen vinden door allerdweepzuchtigste middelen.

De tijd is echter verstreken voor zoodanige ketterijen. Zelfs in de ongeloovige wetenschappelijke wereld heeft het stelsel van Darwin niet eens professor Huxley overleefd. Hij zelf heeft tegenover den Franschen geleerde, Quatrefages, moeten bekennen, dat heel het samenstel der moreele eigenschappen van den mensch in geen enkel opzicht verklaard kan worden, tenzij men ook het bestaan van 's menschen ziel aanneemt. In zijn voorrede van het door hem uitgegeven *Life of Darwin* zegt hij dan ook: de theorie van Darwin bevrijdde ons in eens van het dilemma: te moeten gelooven aan het scheppingsverhaal of daar tegenover niets verstandelijks te plaatsen te hebben. Welnu in 1857 kende ik en kende ook Darwin nog geen enkele verstandige explicatie; ik geloof dat ook op dit oogenblik nog niemand ze kent.

Op zich zelf was hetgeen Darwin beweerde, zooals ook Huxley toegeeft niet iets nieuws. De Chineezen beweren, dat de vrouwen geen ziel hebben, dus dat de helft der menschheid zielloos is en reeds in overoude heidensche tijden hebben verscheidene filosofen, van Lucretius af, geleerd hetzelfde wat Darwin verkondigde, ofschoon met andere woorden.

Gelijk wij zeiden, is de tijd voor de verspreiding van zoodanige dwaalleer verstreken. Ook op ander gebied bleek zulks. Het schisma, door professor Döllinger bedoeld of althans geprovoceerd, heeft zelfs de levensdagen van den professor niet bereikt. Toen Döllinger stierf, was er van het oud-katholiekendom niets meer overgebleven, dat nog ergens de aandacht trok.

De reformatie, op touw gezet door Hyacinthe Loyson is een erbarmelijk fiasco gebleven, zelfs te Parijs, waar de ex-carmeliet vroeger heeft gepredikt en nu nog lezingen houdt.

Intusschen zijn de bemoeiingen van een Huxley en soortgelijken voor de maatschappij niet onverschillig, ze brengen groot nadeel aan. Leeringen, als de zijne doordringen de wetenschappelijke jeugd met een verregaande onverschilligheid, die aan de hoogere standen de kracht ontneemt om in onzen tijd den hun aangewezen plicht te vervullen. Men moge over gelijkheid spreken, zooveel en zoolang als men wil, er blijven altoos lieden over, die door hun afkomst, hun opvoeding, de materieele schatten waarover zij beschikken, het aanzien en het prestige die hun bijblijven, ook wanneer zij den verkeerden weg op gaan, honderdmaal meer kunnen verrichten dan een gewoon burger. Vandaar hunne groote verantwoordelijkheid voor God en de menschen. Eenmaal op die maatschappelijke hoogte geplaatst en zoozeer uitgerust voor den strijd des levens drukt op hen de verplichting te doen al datgene wat hunne hand te doen vindt. Terecht is dan ook de hoop en de verwachting der maatschappij op de daden derzulken gevestigd. Een ander kan soms niet, zij kunnen: het is slechts de vraag of zij willen.

En nu is het zoo jammer, dat mannen van onbetwistbaar talent, gelijk professor Huxley, de kracht en den wil der aristocratische jeugd ondermijnen met erger nog dan ijdele bespiegelingen, dat zij niet alleen hun eigen talenten, wij zeggen niet begraven, maar verkwisten, doch dat zij ook de talenten van vele anderen doen verdwijnen in het niet der negatie". Aldus *De Gelderlander.*

Zullen wij er aan toevoegen, dat de individueele gevolgen van deze leer nog treuriger zijn voor de „denkende koppen", die tot de aristocratie staan als een marskramer tot een groothandelaar?

„Verheven geesten" die dáár gaarne de waarheid zoeken en zien, waar de breedste grondslag te vinden is voor een moraal, welke de „vrije liefde" en andere moderne „deugden" aanpredikt, waar vindt men ze *niet?* En al heeft het niet in de bedoeling van een geleerde gelegen zulke onreine azers op goddelooze consequenties te helpen — de leer wordt er niet minder verderfelijk om.

NIEUWSBERICHTEN

CURACAO.

In tijds gesterkt door de Genademiddelen van onzen H. Godsdienst, ontsliep jl. Woensdagavond in onze stad op twee en vijftigjarigen leeftijd de heer **C. A. Ulder.**

Een lange stoet van verwanten vrienden en vereerders begeleidde zijn stoffelijk overschot naar de kerk van O. L. V. van den Rozenkrans en vandaar naar het R. K. kerkhof, Sta. Magdalena, te Pietermaai.

In den heer **Ulder** is onzer kleine maatschappij een veelszins verdienstelijk en begaafd man ontvallen.

Is onder de schoone kunsten, op ons eiland beoefend, de muziek het best gekend en gewaardeerd, een groot deel der verdienste hiervan

komt toe aan den Overledene, die door zijn drukke lessen in den krachtigsten levenstijd niet alleen technische vaardigheid maar ook gehoor en goeden smaak bij zijn leerlingen wist te ontwikkelen. Menige familie, die onder hare leden, zij het dan ook voor beperkten kring, een virtuoos telt, zal zich nog lang des heeren **Ulder** dankbaar herinneren. Daarenboven bekleedde de Overledene gedurende bijna 20 jaar met eere den post van kapelmeester onzer Schutterij, waarmede hij ruim tien jaar dien van kapelmeester van het Garnizoen vereenigde. En dat deze beide muziekkorpsen mogen gehoord worden, en bij alle gelegenheden op een rijk en afwisselend répertoire bogen, —zie, dat behoeven wij der bevolking van onze Stad niet te vertellen, maar mag hier bij wijze van hulde zeker vermelding vinden. Als op onze heerlijke Curaçaosche avonden het genot eener wandeling langs, of van een tochtje op het water nog verhoogd werd door de tonen van een welluidende muziek, dan hebben wij wellicht nooït bedacht aan welken arbeid en inspanning wij die vermeerdering van ons genoegen dankten, en daarvan zal geen sterveling ons eene grieve maken, maar nu de verdienstelijke kapelmeester is heengegaan, voegt het ons te gevoelen en te erkennen, dat hij onze burgerij menigwerf aan zich verplicht heeft.

Het is overbekend, dat de heer **Ulder** ook een aantal goede composities heeft geschreven, welke, als men bedenkt, dat hij zich zelf geheel alleen heeft gevormd, zeer gunstig getuigen van zijn talent. Zijn omvangrijkste werk is eene Mis met orgelbegeleiding.

Minder van algemeen belang, maar zeer vereerend voor den Overledene was de wekelijksche heen- en terugrit naar het Weeshuis van Sta. Rosa, dien hij zich de laatste twee jaar trouw getroostte, om daar met onverstoorbaar goed humeur de Ouderloozen te helpen met de vorming van een „harmonie", waarvoor hij kosteloos ook de instrumenten leverde. Waarlijk deze edele daad was een waardige voorbereiding tot zijn Christelijken dood en houdt de hoop, die troost is, levendig in den vromen wensch:

R. I. P.

—De Nederlandsche couranten brachten hier het bericht, dat de Ed. Gestrenge Heer Dr. T. Lens, officier van gezondheid, ter vervulling der vacature ontstaan door het aftreden van den Z. Gel. Heer. Dr. G. A. L. Ferguson, tot waarnemend Chef van den geneeskundigen dienst is bevorderd en dat in zijne plaats Dr. J. H. M. Ellis, tot officier van gezondheid bij ons garnizoen is benoemd. Wij twijfelen er geen oogenblik aan of de beide benoemingen hebben de stille wenschen van zeer velen voorkomen; want sedert hun betrekkelijk kort verblijf alhier hebben beide artsen zich door ijverige plichtsbetrachting, hulpvaardigheid en innemendheid reeds de hoogachting onzer burgerij verworven.

Mogen wij hen nog langen tijd in ons midden behouden!

—De Heer C. A. Zeppenveldt, gouvernements—geneeskundige op St. Eustatius, thans met verlof in Nederland, heeft onlangs met succes het theoretisch gedeelte van het artsexamen aan de hoogeschool van Amsterdam afgelegd.

—De heer L. M. De León is tot consul van Columbia op dit eiland benoemd.

—Naar de *Arubasche Courant* mededeelt zijn de werkzaamheden in de phosphaat-mijnen op Aruba voor den tijd van eene maand gestaakt. Voor honderd werklieden, die nu broodeloos zijn, is dit een vreeselijke slag.

—De geesel van West-Indië, de gele koorts, heerscht op moorddadige wijze onder de Spanjaarden op Cuba. Men meldt 196 sterfgevallen op een enkelen dag!

—Een telegram uit Nederland bericht een uitgestrekten brand in Groningen, waardoor achttien huizen in de asch werden gelegd, onder welke een magazijn, waarin een millioen kilo geperst hooi lag opgestapeld.

PROGRAMMA

VAN HET

VOLKSFEEST,

TE GEVEN

DOOR HET BESTUUR VAN CURACAO

Op den 31n. Augustus 1895,

TER VIERING VAN DEN VERJAARDAG VAN

H. M. DE KONINGIN.

1e. Gedeelte.

DES VOORMIDDAGS OM 9 UUR.

VOOR HET GOUVERNEMENTSHUIS:

1°. Wedstrijd in het sprietloopen te water, 10 prijzen à f 1.—

2°. Fleschtrekken in kano's, 5 prijzen à f 2.50

3°. Wedstrijd in tobben, van af het Gouvernementsplein tot aan de Overzijde, 1e. prijs f 5.—, 2e. prijs f 4.—, 3e. prijs f 3.—, 4e. prijs f2.—, 5e. prijs f 1.—

AAN DE OVERZIJDE.

4°. Wedstrijd in het mastklimmen, 5 prijzen bestaande uit diverse voorwerpen.

2e. Gedeelte.

DES MIDDAGS.

IN HET GYMNASTIEK-GEBOUW.

5°. Uitdeeling van prijzen aan de kinderen van de armenscholen.

3e. Gedeelte.

DES NAMIDDAGS OM 2½ UUR.

AAN DE OVERZIJDE, WATERKANT.

6°. Ringsteken op ezels, 5 prijzen à f 2.—

7°. Enteren (aan touwen), 1e. prijs f 5.—, 2e. prijs f 3.—, 3e prijs f 2.—

4e. Gedeelte.

DES NAMIDDAGS OM 3 UUR.

VOOR HET RAADHUIS.

8°. Driebeenige wedloop voor paren, 1e. prijs f 3,50, 2e. prijs f 2.50 3e. prijs f 1.50.

5e. Gedeelte.

DES NAMIDDAG OM 4 UUR.

9°. Wedstrijd in ponten, 1e. prijs f 10.—, 2e. prijs 7.50 en 3e. prijs f 5.—

10°. Wedstrijd in kano's, 1e. prijs f 7.50.—, 2e. prijs f 5.— en 3e. prijs f 2.50.—
De wedstrijden in ponten worden gehouden van af de westzijde van 't *Hotel Leon* tot aan de brug *Koningin Emma*; die der kano's van af de kraan *Ranka Master* tot aan de brug.

6e. Gedeelte,

DES AVONDS OM 8½ UUR.

11°. Verlichting der haven en van het fort Nassau met Bengaalsch licht.

12°. Vuurwerk voor het Gouvernementshuis.

De Commissie, belast met de regeling van het volksfeest op den verjaardag van H. M. de Koningin, noodigt de ingezetenen van Curaçao beleefdelijk uit op dien dag te vlaggen en des avonds door het Illumineeren hunner woningen het luisterrijk vieren van den gedenkwaardigen dag te willen bevorderen.

Curaçao, den 31n. Juli 1895.

De President,
HENDRIK EVERTSZ Cz.
De Secretaris,
H. J. COHEN HENRIQUEZ.

NB. Gedurende den dag zullen 3 bommen afgeschoten worden; een na den afloop van de parade voor het Raadhuis, een om 1 uur voor het Gijmnastiek lokaal, en een om 4 uur des namiddags op het Molenplein.

Bij Gouvernements beschikking is het aan Mevrouw M. E. Agterberg-Bruinier, Hoofd der Openbare Meisjesschool alhier, verleend binnenlandsch verlof van eene maand met eene maand verlengd.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Peña y Araujo, Samuel Niño, P. M. Holm, Richard. Braddon, Adriana Pérez, F. A. Barnes 2, J. E. Gorsira, W. Sebay & C°., Francisca Fierre, Caponilly, G. W. Holsen, Frans Odubergh, Donato Porcelli, Isabel Arias, Adela J. de Ruyz, Adelina Wagner, Ignacio Galan, Maraja Celestin, Rafael Rojas Vale, Jan Calvo, Jopol Severier. Rosita Jesurun, Ramon Soto, Elena Pieters, Francisca de Haseth, Nicolaza Kamp, C. W. Barnes (aangeteekend), Elias I. Pineda (aang.).

NEDERLAND

Er worden in bladen van alle richtingen eenige beschouwingen gewijd aan den oud-minister, die Zondag 28 Juli het tijdelijke met het eeuwige verwisselde: mr. Kappeyne van de Copello. Met hem daalt de verpersoonlijking van een stelsel ten grave en verdwijnt een man van ons politiek tooneel, die daarop eerlang een voorname rol vervulde, een man, wiens naam in de dagen van 1878/79 het geheele land vervulde. Den opvolger van Thorbecke heeft men hem eenmaal genoemd en een kleine twintig jaren geleden was zijn invloed groot als van slechts weinigen. Aan hem had de liberale partij de invoering der schoolwet van 1878 te danken en de naam van den overleden oud-minister zal altijd aan die wet, als aan het voornaamste wat hij op legislatief gebied tot stand bracht, verbonden blijven.

Het is daarom niet onbelangrijk na te gaan op welke wijze thans, bij zijn heengaan, in de liberale pers over dezen leider van weleer wordt gesproken. Niet onbelangrijk vooral, omdat zoo opvallend weinig in de korte biografiën der toongevende organen wordt gezegd van Kappeyne's optreden als schoolwetman. Eenparig weidt men uit over de groote geestesgaven van den overledene, over zijn klassieke vorming, zijn ongewone scherpzinnigheid en rechtsgeleerde bekwaamheden —en deze hulde is zeker alleszins verdiend — maar van de schoolwet, zijn hoofdwerk, wordt slechts in 't voorbijgaan gewaagd. Alleen de *Middelburgsche Courant* raakt bij de herinnering daaraan nog even in geestdrift waar zij schrijft „Aan dat kabinet (van Kappeijne) danken wij de schoolwet van 1878, waarvan wij in vele opzichten nog den goeden invloed dankbaar erkennen." Maar het blad laat er toch onmiddellijk op volgen zijn sympathie te hebben betuigd aan de verandering dier wet, „hoofdzakelijk om den schoolstrijd te doen eindigen."

Dat de geestdrift der liberalen voor de onderwijs-vergoding van vroeger dagen aanmerkelijk bekoeld is, valt dan ook sinds lang niet meer te betwisten. Door de ervaring wijzer geworden, heeft men moeten erkennen, dat het niet opging den door hem ingeslagen weg tot het einde te bewandelen en dat het volk afkeerig was vàn een *Principenreiterei*, welke aan land en gemeenten de zwaarste eischen stelde. De publieke opinie is in verzet gekomen tegen stuitende bevoorrechting van het „neutraal" onderwijs. Nauwelijks tien jaren na het tot stand komen der wet van 1878, moest de vader dier wet het aanzien, dat een ministerie optrad, geroepen om zijn werk te herzien en dat deze herziening tot stand kwam met de hulp van een aanzienlijk deel der liberale partij. Hij, de groote invloedrijke man van weleer, was daarbij geheel op den achtergrond geraakt en de glorie, welke hij zich had verworven, aanmerkelijk verbleekt.

De kracht van het christelijke bewustzijn der natie kwam daarbij ontegenzeglijk zeer helder aan het licht, want zelfs de bekwaamheid, de scherpzinnigheid, de bedrevenheid van mr. Kappeyne moest daarop binnen enkele jaren schipbreuk lijden. En nu hij voor altijd verdwenen is van het tooneel, gewagen zijne vroegere vereerders slechts met een enkel woord van zijne schoolwet, en prijzen zij den scherpzinnige rechtsgeleerde, om van den staatsman nagenoeg geheel te zwijgen.

De verklaring is niet ver te zoeken. In Kappeyne was het oude doctrinarisme vertegenwoordigd en dat doctrinarisme heeft fiasco gemaakt. Het is, ondanks alle bekwaamheid en invloed van zijne coryfeeën, bezweken onder het gezond verstand en den vromen zin van ons volk en het kwam ten val bijna terstond nadat het zijn grooten slag meende geslagen te hebben. Kappeyne was nimmer populair. Hij behoorde tot die mannen, die in de staatkunde slechts de theorie kennen en niet de practijk, die leven voor het afgetrokkene en voor de eischen van het dagelijksch leven te nauwernood oog hebben. Hoe groot de belezenheid en geleerdheid van zulke mannen ook zijn mogen, zij kunnen geen duurzaam succès hebben met hun streven, allerminst, wanneer de beginselen die daaraan ten grondslag liggen, een negatief karakter dragen.

De kalme, haast koele wijze, waarop thans door de pers wordt gesproken over dengene, wiens optreden weleer zooveel beroering en geestdrift wekte, is in dit opzicht waarlijk karakteristiek. Er blijkt uit, hoever wij reeds verwijderd zijn van dagen, waarin de befaamde schoolwet tot stand kwam en hoe groot de *gedwongen* kentering is geweest, die zich bij de liberale partij heeft voorgedaan.

BUITENLAND

Rome. —Z. H. de Paus heeft 100,000 lire gezonden aan den Melchietischen patriarch voor de stichting van katholieke scholen en seminaries in het Oosten.

—Volgens den Romeinschen correspondent der *Daily Chronicle* heeft de Propaganda te Rome uit Egypte bericht ontvangen, dat eenige duizenden Koptische Christenen in massa tot de katholieke Kerk zijn teruggekeerd.

—In een schrijven aan de *Univers* wordt de bekeering van vele honderden Kopten gemeld.

—Uit Rome wordt aan de *Univers* gemeld: Het wordt bevestigd, dat op het verlangen van den H. Vader alle bij den H. Stoel geaccrediteerde diplomaten zich op 20en September, den 25en verjaardag der overweldiging van Rome, zich op hun post zullen bevinden. Hieruit blijkt ook, dat Z. H. Leo XIII voornemens is op de krachtigste wijze protest aan te teekenen tegen de beruchte daad. Men verzekert verder, dat bij deze gelegenheid en krachtens de wenschen des Pausen in Italie en den vreemde, verschillende belangrijke geschriften het licht zullen zien, om aan te toonen hoe gegrond de klachten van het Opperhoofd der Kerk zijn en ook uit de geschiedenis der laatste vijf en-twintig jaren te bewijzen, hoe abnormaal en onhoudbaar de toestand des Pausen is.

Italie.—In de Italiaansche Kamer deed zich 29 Juli een niet alledaagsch schouwspel voor. Bij de behandeling der begrooting van Binnenlandsche Zaken, verliet nl. de uiterste Linkerzijde de zaal; zij weigerde deel te nemen aan de beraadslagingen over de begrooting, omdat de regeering de interpellatiën over de verkiezingen en de ongeregeldheden en pressie, welke zich daarbij voordeden, heeft geweigerd. Crispi hield een lange rede om zijne politiek te verdedigen en verklaarde, dat het land (?) zijn goedkeuring heeft geschonken aan deze politiek, zooals blijkt uit den uitslag der verkiezingen. (Men weet reeds met welke middelen die uitslag verkregen is.) Hij bezwoer de meerderheid, vast aaneengesloten te blijven.

Met bijna algemeene stemmen nam de Kamer, nu de oppositie vertrokken was, eene motie van vertrouwen aan.

—Te Venetië hebben de katholieken in verbinding met de gematigden bij de verkiezing voor de Provinciale Staten met circa 1300 stemmen de overwinning behaald. Ook voor den gemeenteraad is hun overwinning zoo goed als zeker. Te Napels veroverden zij bijna al de zetels voor de Provinciale Staten. Te Savon maken zij zich meester van de meerderheid der zetels (gemeenteraad en Prov. Staten.

Belgie.—De liberale, radicale en socialistische tegenstanders van het schoolwetontwerp der Belgische regeering nemen, ouder gewoonte, hun toevlucht tot straatrumoer en ongepast vertoon. De nationale feesten boden hun een welkome gelegenheid, om hun hart te luchten. Toen de koning uitreed, om de feesten door zijne tegenwoordigheid op te luisteren werd hij letterlijk bestrooid met papiertjes van den volgenden inhoud:

„Aan de bevolking van Brussel!
„De klerikale partij heeft besloten

van het hatelijk ontwerp Schollaert Woeste te doen stemmen.

„ Het is de plicht des Konings zich tegen de beslissende aanneming dezer ongrondwettelijke en fanatieke wet te verzetten.

„ Het behoort aan de Brusselsche bevolking, aan den Koning te toonen, dat dit ontwerp de schoolwet van het land niet kan worden: Het moet verworpen worden.

„ Het ordewoord van al de medeburgers, vrienden van de vrijheid van denken, moet zijn:

Weg met het Schoolontwerp!"

Steeds is de koning gewoon geweest den derden dag der nationale feesten den grooten balwedstrijd bij te wonen, die op een der voornaamste openbare pleinen der stad: de Grand Sablon, plaats heeft. Z. M. stapt dan uit zijn rijtuig en gaat, in de open lucht, te midden van de leden der jury zitten. Dit geschiedde ook nu. Nu hadden de socialisten besloten van deze gelegenheid gebruik te maken en een groot aantal hunner hadden, om niet door de politie gehinderd te worden, die een post op het plein heeft, zich aan de open vensters van verscheiden huizen geplaatst, vanwaar zij ongestoord konden schreeuwen en papiertjes werpen. Toen de koning dan ook arriveerde, werd hij ontvangen met de kreten: „Weg met de schoolwet!" en andere voor den souverein minder vleiende uitroepen, waarop door anderen geantwoord werd met den kreet: „Leve de koning!" Een tiental personen werden in hechtenis genomen. Toen het gepeupel de gearresteerde betoogers wilde bevrijden, trok de politie van leer en deed een charge, waarbij een persoon gekwetst werd.

De tien arrestanten zullen vervolgd worden wegens beleediging van den koning. Zeven andere personen zullen vervolgd worden wegens het verspreiden van een manifest, waarop geen naam van den drukker voorkwam. Men heeft zelfs gesproken van een plan van een aanslag op het leven des Konings.

Het is duidelijk dat aan de anti-schoolwet-beweging zich een anti-royalistische beweging paart.

—Te Brussel is de sinds lang voorbereide "groote" manifestatie gehouden tegen het ontwerp-schoolwet. Van 's morgens 8 uur af, dus wordt gemeld, kwamen voortdurend talrijke troepen liberalen en socialisten aan om deel te nemen aan de betooging. De politie had zich overal opgesteld om de orde te handhaven. Er heerschte een groote drukte, vooral in den omtrek van het (socialistische) Volkshuis, maar ongeregeldheden kwamen niet voor, waartoe ongetwijfeld het regenachtige weer bijdroeg. Alleen van Antwerpen kwamen dertien extra-treinen aan (tegen verlaagde prijzen natuurlijk]. Het aantal manifestanten werd zeer verschillend geschat. Volgens de gunstigst berekende opgaven bedroeg het 90 à 100.000. De socialisten vormden de meerderheid. Hun hoed hadden de betoogers omwoeld met veelkleurig papier, waarop de woorden: "Weg met de wet-S c h o l l a e r t! Wij manifesteeren voor de vrijheid van geweten! Vegen wij het clericaal onderwijs weg!" en dergelijke. Iedere groep had haar eigen bord; op dat van de betoogers uit Gosselies las men: "Arrière les comédiens jésuitiques!", op dat van Roux: "Instruisez plus et fusilez moins" enz.

Tegen 1 uur begon de stoet zich te vormen; op den hoek van den *boulevard du Jardin Botanique* en den *boulevard du Nord* zag men twee groote driekleurige vlaggen, het hoofd van den stoet, waarom heen zich het comité van organisatie schaarde, gevolgd door de liberale, radicale en socialistische afgevaardigden. Onmiddellijk daarop volgden de Antwerpsche betoogers met een vlag, waarop het devies der Geuzen: "Liever Turksch dan Paapsch!" en een breed lint met de woorden: "De priester in de kerk; de onderwijzer in de school." Verder was de volgorde aldus: West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Henegouwen, Luik, Limburg, Luxemburg, Namen, Brabant, Brussel. Vooraan reed een wagen met een beeld, de vrijheid van geweten voorstellende, een reusachtige vrouwefiguur, geheel in zwarte sluiers gehuld, en met een leeuw liggende aan hare voeten. Meisjes in het wit gekleed en met immortellen-kransen in de hand liepen om den allegorischen wagen, die door vier zware Brabantsche paarden getrokken werd.

Te half drie zette de stoet zich onder fanfares en het zingen der *Marseillaise* in beweging. Op de *Place des Martyrs* werd een krans neergelegd op het daar staande monument. J a n s o n, de bekende radicale woelgeest, hield daar een korte gezwollen toespraak en vervolgens nog een rede op de *Grand' place*, welke eindigde met de woorden: "Het bloed der martelaren van 1830 roept om wraak!" Na J a n s o n sprak A n s e e l e, de socialistische afgevaardigde, die natuurlijk niet minder heftig was en voorspelde, dat de socialisten in het volgend jaar de "misdadigers," die thans aan het bewind zijn, daarvan zouden verdrijven! Een in snorkenden stijl gesteld adres is aan Kamer en Senaat gezonden.

De manifestatie droeg vooral een socialistisch karakter. De liberale partij heeft door op armzalige wijze met de socialisten op te trekken, zich nog meer gecompromiteerd dan zij reeds was.

Intusschen mogen wij de hoop koesteren, dat onze Belgische geestverwanten zich niet door het straatvertoon hunner geslepen tegenstanders zullen laten intimideeren. Wellicht is het zaak nog eenige verandering in de aanhangige wet aan te brengen, maar wat de alliantie, die zich thans tegen het gouvernement heeft gevormd eigenlijk wil, is duidelijk voor een ieder. De priester uit de school,— dit is de leus, dit is het doel. De groote meerderheid des volks verlangt wel is waar, dat godsdienst en onderwijs niet worden gescheiden en heeft zijne wensch daartoe ook nadrukkelijk uitgesproken bij de verkiezingen in het najaar van 1894, maar waarom zou de Linkerzijde zich om die uitspraak bekommeren? De "neutrale" school is de kweekplaats van hare toekomstige kiezers en hierop komt het slechts aan. Door straatvertoon hoopt zij thans de meerderheid schaakmat te zetten, maar door toe te geven aan hare eischen, zouden de katholieken niet slechts handelen tegen de wenschen des volks, maar ook aan hunne eigen belangen afbreuk doen. En zulks kan men toch waarlijk niet van hen verwachten!

Frankrijk.— Uit Parijs wordt door een correspondent der *Weser Ztg.* dd. 22 Juli het volgende geschreven: „ Met levendige belangstelling lezen wij Duitschers in Frankrijk de schetsen uit de oorlogsjaren 1870/71, die thans in de Duitsche bladen verschijnen. Wij hebben hier de lijst, die de voornaamste gebeurtenissen van het groote jaar opgaf en doorleven, als wij daarvan lezen, het gebeurde opnieuw op de plaats waar het gebeurde. Er is sedert veel veranderd, maar veel is ook bij het oude gebleven. In de streek om de hoofdstad kunnen wij het verloop der gevechten voor het ingesloten Parijs volgen en wij vinden zelfs nog sporen van de verwoesting, die nog meer het werk van Fransche dan van Duitsche handen was. De plaatsen, waar eens onze batterijen stonden, zijn echter niet meer toegankelijk, want bij den aanleg van nieuwe verdedigingswerken hebben de Franschen overal forten aangelegd, die de stad in een wijden kring omringen. Den Duitschen geschiedvorscher raden wij niet aan, de met kanonnen beplante wallen van nabij te gaan bezien; hij zou, overeenkomstig de spionnenwet van 1886, tot ettelijke jaren gevangenisstraf kunnen worden veroordeeld en mocht dan nog van geluk spreken, dat de nieuwe wet nog niet klaar is. Schijnbaar is ook het karakter van het Fransche volk veranderd. Het is nog altijd een prikkelbaar volk, maar niet zoo oorlogzuchtig meer als onder het keizerrijk. De algemeene dienstplicht maakt de Franschen voorzichtig, daar iedere familie een zoon onder dienst heeft of kan krijgen en dikwijls slechts dit eenige mannelijke exemplaar bezit, waarop al hare hoop berust. Het was een andere tijd, toen men voor een goede duizend francs een plaatsvervanger kon koopen, als men een ongelukkig nummer getrokken had bij de loting. Toen verheugde zich de natie, als de keizer in de Krim, in Italië of in Mexico militaire lauweren ging plukken en men nam zelfs luchthartig den oorlog tegen Duitschland op. De uitdrukking van Olivier au cœur léger trok nauwelijks de aandacht toen zij uitgesproken werd. Zij voegde bij de algemeene stemming. Eerst later, toen de zaak in de war liep, werd zij den minister verweten. Maar thans zullen de Franschen niet weer licht van hart naar Duitschland trekken. Hoe zeer zij ingenomen zijn met hunne nieuwe oorlogstoerustingen, zij gevoelen zich toch niet zeker. Hunne wapens zijn uitstekend, van de beste, die vervaardigd worden en het heeft den Franschen soldaat nooit aan moed ontbroken. Maar de discipline en de organisatie van het leger laten te wenschen over. Ongeveer de helft der manschappen dient, hoewel de wet voor allen driejarigen diensttijd voorschrijft, slechts een jaar. Noodzakelijk was verkorting van den diensttijd voor de studenten. Dan werd hij ook verkort voor leerlingen der vakscholen. Het overige deed de protectie, die onder de republiek niet minder invloed heeft dan onder het keizerrijk. Van militaire zijde is er meer dan eens op gewezen, dat het grootste deel der manschappen niet voor den oorlog is voorbereid. De politieke gebruiken en misbruiken zijn sterker dan de wet. Het officierskorps is niet één. Het bestaat voor een deel uit heeren, die Saint Cyr of de Polytechnische school hebben bezocht, voor een ander gedeelte uit gewezen onderofficieren, die te Saint Maiscent met moeite de noodige kennis hebben verworven. Het korps bestaat zoo in maatschappelijken zin uit twee deelen, die nauwelijks iets met elkander te maken willen hebben en corpsgeest bestaat er niet. Daarenboven is er geen legerbevelhebber in den eigenlijken zin. Men vreest altijd, dat de eerste generaal des lands door politieke eerzucht zich zal laten vervoeren en zoo staat de toekomstige opperbevelhebber in rang gelijk met de korpskommandanten, die in geval van oorlog zijne ondergeschikten zullen zijn. Dit is eene scheeve positie, die reeds in vredestijd niet deugt en bij eene mobilisatie ernstige gevolgen kan hebben.

Men weet dat in Frankrijk zeer goed, maar men waagt het niet hieraan iets te doen. De Duitschers moeten de Franschen zeker als tegenstanders niet gering schatten. Maar zij mogen het wel weten, dat sedert 1870 de qualiteit van het Fransche leger niet in verhouding tot de quantiteit is vooruitgegaan.

— De *Figaro* van Maandag 22 Juli bevat een schrijven van een officier op Madagascar, waarin de toestand van het expeditiekorps met zeer donkere kleuren geschilderd wordt. Sedert de aankomst der transportbooten bestaat er de grootste wanorde, hoofdzakelijk hierdoor veroorzaakt, omdat de werven slecht gelegen zijn en de schepen 800 meter van de kust ten anker gaan. Het ontbreekt aan de noodige middelen, om de troepen enz. te ontschepen, zoodat de manschappen eerst na drie tot vier dagen, het materiaal eerst na acht, vijftien, soms na dertig dagen, kan worden gelost. De officier betreurt ook het ontbreken van kanonneerbooten; er is gebrek aan water en aan ingenieurs, die een goeden weg zouden kunnen maken. Het drievierde deel der manschappen is ziek; de gezondheidstoestand der marine en der infanterie is slecht; de verpleging is onvoldoende, daar de 4800 wagens van de compagnie Lefèvre, die voor het proviandeeren moesten zorgen, onbruikbaar zijn wegens hun zwaarte.

Er is sprake van, dat alleen een colonne van 5000 man naar de hoofdstad Antananarivo zal oprukken.

Engeland.— Engeland en ook Schotland hebben een bezoek gehad van den tweeden zoon des vorsten van Afghanistan, Nasrullah Khan, die onder den titel van Shazada of koningszoon de reis deed. De prins van Wales werd trouwens ook zoo genoemd, toen hij een bezoek bracht aan Perzië.

Wel heeft natuurlijk de jonge Oosterling vreemd opgezien van een en ander, wat hij te Londen, Birmingham, Manchester, Liverpool en Glasgow zag; doch de meeste zaken waren hem niet vreemd. Zoo hebben b. v. verscheidene fabrieken te Birmingham een goeden klant aan den Emir van Afghanistan, die daar gedurig aanzienlijke bestellingen doet, ten einde de Westersche beschaving in zijn land en onder zijn volk te doen doordringen.

Sir Walter Pyne, die aan het hof van den Emir verkeert en er den post van hoofdingenieur, een der hoogste betrekkingen aldaar, bekleedt, heeft nabij de hoofdstad Kaboel een lange rij fabrieken doen bouwen, waar de te Birmingham bestelde, machinerieën, op de ruggen van olifanten van Peshawur uit ge-

dragen, zijn opgesteld, en waar thans geweren, veldgeschut, kogels en andere munitie, zoomede talrijke industrieele voortbrengselen, meer werken des vredes, vervaardigd worden door werklieden, die uitsluitend inboorlingen zijn, maar onder leiding staan van Europeanen.

Ook is reeds een spoorweg aangelegd naar de op 7 mijlen afstand gelegen steengroeven, waaruit het materiaal gehaald wordt voor de stichting der nieuwe huizen, men mag wel zeggen der nieuwe hoofdstad; want de Emir is voornemens om in Kaboel, dat vroeger geheel uit leemen hutten bestond, het paleis des vorsten incluis, geen enkele aarden woning meer te laten staan en ze allen te laten vervangen door steenen gebouwen.

Hij had nu een zijner zoons, die meer als aspirant ingenieur dan wel als politiek afgezant Groot-Brittannië bezocht, opgedragen om alles wat met spoorwegen, telegrafie en fabriekwezen in betrekking staat, eens goed op te nemen voor zoover zijne kennis draagt, en zijn tamelijke onbekendheid met de Engelsche taal hem toeliet.

Men heeft wel van den Shazada allerlei anecdoten verteld, maar die zal men ook wel verhaald hebben, van den Engelschen kroonprins, toen deze zich in Perzië bewoog. Elk land heeft zoo zijn eigen gebruiken en gewoonten, en vindt die van een vreemdeling zonderling. Daartoe behoeft de afstand nog niet zoo groot te zijn als tusschen Londen en Kaboel. Dat kan men soms in groote mate wel aantreffen in de onderscheidene provinciën van een en hetzelfde rijk. De Shazada had er dan ook voor gezorgd er zoo min mogelijk vreemd uit te zien. Hij had een Europeesch officiersuniform aan, gelijk de hovelingen en de hooge militairen te Kaboel ook reeds dragen, en dat door zijn vader aan een Engelschen kleermaker besteld was met de boodschap er bij, dat er heel wat galon op moest zitten. Nu aan goud ontbrak het niet, doch overigens was het een, voor Engelsche oogen, heel ordinair pak. Het eenige wat hem als oosterling onderscheidde, was zijn fez of muts, van zwart astrakan.

Wie dus in de groote steden van Engeland een tweeden sultan van Johore die voor twee millioen pond sterling waarde aan diamanten aan zijn lijf droeg, had verwacht te zien, was zeer teleurgesteld. De pompeuse verschijning der Hindostansche prinsen die men in de verte reeds gewaar werd door de vele en schitterende kleuren van hun rijk kostuum, die daar kwamen aantreden,

Crowned with the rainbow, clothed with rays
Shot from the prism into the loom,

gekroond met den regenboog, gekleed met stralen, uit het prisma in het weefgetouw geschoten, bleef hier achterwege.

Alleen het gevolg van den Perzischen vorstenzoon (want Afghanistan is strikt genomen een gedeelte van Perzië en de voorname standen spreken er allen uitsluitend Perzisch), was met een en ander verlegen, zoo b. v. met den draf der Engelsche paarden. De oostersche paarden kunnen niet draven, zij rijden stapvoets of galoppeeren. Wijl zij nu stapvoets den prins niet konden bijblijven, nam zijne lijfwacht een kort en goed besluit; de Afghaansche ruiters galoppeerden maar voort en kwamen dan telkens in een galopje terug, zoodat zij eigenlijk met den prins uitgingen, gelijk een hond met zijn baas. Het publiek in de straten moest daar natuurlijk eerst aan wennen en de politie moest hare maatregelen nemen.

Aan oppoetsen en uitkloppen hunner uniformen deden zij niet veel; maar zij waakten wel over den prins; zij reden nooit met hem dan anders dan met geladen karabijnen en een tasch vol patronen. Dat had men reeds opgemerkt te Peshawur, het eerste Indische station, dat de prins aandeed; daar was de voorzorg niet geheel overbodig, want de verbannen Afghaansche kroonpretendenten houden zich in die buurt op en konden wel eens voornemens zijn geweest, zich bloedig te wreken. In de Engelsche steden bestond er voor hem natuurlijk niet het minste gevaar. Wel herinnerde zich daar het volk nog hoe zijn vader eenmaal de meest verbitterde vijand der Britten was en hun op het oorlogsveld heel wat te doen gaf. Men hoorde dan ook in de straten dikwijls roepen: „Een flinke dappere kerel, waarmee de Engelschen heel wat spul gehad hebben." Deze eigenaardige toejuiching kon hem niet hinderen, want hij verstond ze toch niet.

De Shazada zal een heel anderen indruk van Engeland meegenomen hebben dan de Afrikaansche vorst Cetywayo, die van heel het Britsche rijk niets anders zag dan Londen en bij zijn terugkomst zeide: Engeland is niets anders dan éene ontzettend groote kraal (dorp.)

— De heer Drucker uit Amsterdam, als candidaat der conservatieven te Northampton tot lid van het Lagerhuis gekozen, studeerde te Leiden en woont sedert vijf jaren in Engeland, waar hij zich heeft laten naturaliseeren.

De Londensche correspondent van de „Nieuwe Rott. Ct." bezocht den heer Drucker in zijne woning te Mayfair na zijne verkiezing. De nieuwe afgevaardigde van Northampton deelde toen daarover het volgende mede:

„Ik was op weg naar Zwitserland. Twee vrienden hadden zich aangesloten op een rijtoer, welke wij met heerlijk weder van Hâvre ondernomen hadden. Bij onze aankomst te Parijs vond ik een telegram van mijn agent te Northampton, waarin stond: regeering treedt af, kom terug. Wel, ik vond dat toen verre van aardig, maar er was niets aan te doen. Ik heb mijn vrienden dus hun tocht te paard laten voortzetten en ben omgekeerd, om mijn candidatuur, in 1892 mislukt, met veel betere kansen van slagen weder op te vatten. En nu (glimlachend) heb ik natuurlijk geen spijt er van, want de uitslag is schitterend geweest. Zeshonderd stemmen heb ik meer op mij vereenigd dan drie jaar geleden. Of ik hard heb moeten werken? Zestien dagen ben ik in touw geweest en heb ik op meetings zooveel geredeneerd, dat ik haast geen stem meer heb. Want het gold een borough te veroveren, waar het Engelsch radicalisme zoo muurvast zit, dat er in zestig jaren tijds slechts eenmaal, in 1874, een conservatief gekozen is. Of het duur is geweest? Neen. Ik heb maar weinig geld meer uitgegeven dan in 1892, en mijn totale onkosten zullen ditmaal 250 pd. st. kwalijk bereiken. Northampton is trouwens een der goedkoopste kiesdistricten in het land".

ADVERTENTIES

Woensdag 21 Augustus overleed, voorzien van de H. H. Sacramenten der stervenden, onze geliefde Broeder en Oom, de heer **C. A. Ulder.** Aan allen, die de plechtigheid der ter aardebestelling met hunne tegenwoordigheid hebben vereerd of op andere wijze hunne deelneming aan de Familie van den Overledene hebben betuigd, brengen de Ondergeteekenden hunnen oprechten dank.

W. S. ULDER.
D. CORSEN.
J. S. CORSEN.
J. H. M. ELLIS.
GEBROEDERS DANIA.

Curaçao 23 Aug. 1895.